

Slovenski dom

Štev. 60

V Ljubljani, v ponedeljek, 15. marca 1943-XXI

Leto VIII.

izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega to tujega
izvora Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6 Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6 Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 1023

22 nasprotnikovih letal sestreljenih

Uspešen napad na pristanišče Bono

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1023 pravi:

Redno ogledniško nastopanje v Tuniziji.

Nasprotnikov oddelek, ki je poskušal napasti neko letališče na južnem odseku bojišča, so prestregli nemški lovci, ki so zbili 14 letal. Drugih pet strojev so uničili osni lovci v letalskih dvobojih.

Nemški bombniki so nastopali nad pristaniščem Bono. Kaže, da je bil en parnik zažgan, nekaj drugih pa poškodovanih.

Nasprotnikova letala so včeraj vrgla nekaj bomb na Raguso, zaradi česar je bilo 13 ljudi med prebivalstvom ranjenih, na civilnih poslopih pa povzročena škoda.

Novi nemški uspehi v Rusiji so zaveznike močno potrli

Krvave sovjetske izgube po vročih bojih pri Orlu

Buenos Aires, 15. marca. s. Glede zmagovitih nastopov nemških čet v Harkovu piše »Washington Post«: Bitka ob Doncu pobija domnevo, da je Nemčija pred zlomom. Dejstvo, da je zmogla sprožiti tako obširno ofenzivo, dokazuje, da se dolgo ni izčrpala. Trdi in siloviti boji nas še čakajo. »Baltimore Sun« pa pravi: »Poročila, ki prihajajo iz Rusije, bi morala poučiti mnoge člane kongresa, ki so mislili, da ima naša vojska več strojev, kakor pa jih potrebujemo. Kar se zdaj dogaja v južni Rusiji, dokazuje, da je Nemčija danes močnejša, kakor pa je bila pred nekaj tedni.«

Berlin, 15. marca. s. Od začetka februarja pa do 10. marca, ko je sovjetska delavnost po štiri- do petdesetih dneh besnih napadov na odseku pri Orlu jela slabeti, je nasprotnik izgubil okrog 200.000 mož, ki so bili ali mrtvi ali ranjeni, pravijo v nemških uradnih vojaških krogih. Napadi nepreštene množice sovjetske pehote, ki so jih podpirale stotine oklepnikov in od sto do pet sto topniških baterij na samo 28 km širokem bojišču, so se docela izjalovili. Sovjetom se ni nikjer posrečilo vdreti v nemške bojne črte. Ze v prvih desetih dneh marca so imeli 60.000 mrtvih ali ranjenih, med katerimi je bilo mnogo vojakov, ki so bili v bojih v obleganju Stalingrada. Celotna vsota izgub pri ponesrečenih sovjetskih poskusih, da bi po- gazili nemške posojanke na odseku pri Orlu,

Obisk angleškega zunanjega ministra v Ameriki in njegovi nameni

Buenos Aires, 15. marca. s. V političnih krogih v Washingtonu potrjujejo, da je eden izmed ciljev obiska britanskega zunanjega ministra ta, da se reši zamotano vprašanje letalskih in pomorskih oporišč Združenih držav na Tihem oceanu, za katerega so v Združenih državah uradno izjavili, da bo postal neke vrste ameriško jezero, pač pa mora ostati varen in prost za vse narode.

Buenos Aires, 15. marca. s. Iz Washingtona poročajo, da je britanski zunanji minister Eden na sestanku s časnikarji izjavil med drugim: »Zavedati se moramo, da bomo morali v bodočnosti opraviti še težko delo. Prehoditi bo treba še dolgo pot in bomo gotovo doživeli še razočaranja in neprijetnosti, preden bomo lahko zmagali na zahodu in na vzhodu.«

Bukarešta, 15. marca. s. Agencija Rador je objavila v zvezi z obiskom britanskega zunanjega ministra Edena v Washingtonu sledeče poročilo: Poročilo, ki je iz Washingtona prišlo o nenadnem obisku britanskega zunanjega ministra v Ameriki, je dobilo zanimivo dopolnilo v novici iz Moskve, o katerem v washingtonskih političnih in diplomatskih krogih zelo živahno razpravljajo. Po teh podatkih je sovjetska vlada v sredo zaprosila v Londonu, ali bi bila britanska vlada naklonjena takojšnjemu obisku sovjetskega zunanjega ministra Molotova, da bi s njo razpravljala o trenutnih perečih političnih vprašanjih. Veleposlanik Majski je dobil v angleškem zunanjem ministertvu odgovor, da britanska vlada globoko obžaluje, da trenutno ne more sprejeti sovjetskega državnika, ki bi ga v normalnih razmerah smatrali zmerom za dobrodošlega, kajti zdravstveno stanje predsednika vlade Churchillja je takšno, da mu ne dovoljuje političnih razgovorov, zunanji minister pa je moral ne- utelega na potovanje, katerega nikakor ni smel zamuditi.

Buenos Aires, 15. marca. s. Kakor pravijo do- bro poučeni politični krogi v Washingtonu, odkri- va nenadni obisk britanskega zunanjega ministra Edena v Združenih državah prav jasno, kako nuj- no se zdi Angležem potrebno, da si zagotovijo in ohranijo popolno sodelovanje Amerikancev, čeprav za ceno novih žrtv, da bi si zagotovili njihovo prijateljsko stališče za rešitev številnih vprašanj v bodočnosti, posebno pa trenutno perečih vpra- šanj. Radi bi izdelali skupen delovni načrt in tako odstranili hude skrbi, ki izvirajo iz čudnega sta- lišča Sovjetske Rusije. Vsi so si edini v tem, da se Eden ne bavi z vojaškimi stvarmi in da bo imel v času svojega obiska, ki pa bo trajal pre- ječ dolgo, izključno le politične in diplomatske razgovore z Rooseveltom, Summerjem, Wellesom, sovjetskimi veleposlanikom Litvinovim in gospo Cankajskovo. Do Edenovega obiska je prišlo, vsaj tako pravijo uradno, na povabilo ameriške vlade, toda zdaj se, da si britanski zunanji mi- nister ni dal vabila nonoviti, pač pa je oddrvel v

Posebno nemško vojno poročilo:

Nemške čete znova osvojile Harkov

Borisovka osvojena v naskoku — Hude sovjetske letalske izgube — V Severni Afriki zatíšje
Uspešen napad na Bono in na skupino angleških rušilcev pred alžirsko obalo

Hitlerjev glavni stan, 15. marca. s. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole poseb- no uradno vojno poročilo:

Protinapad, v katerem so oddelki nemške vojske na jugu po večtedenskih bojih poglone nasprotnika čez Donec nazaj, je včeraj rodil popoln uspeh.

Po vročih bojih, ki so trajali cele dneve, so nemški napadalni oddelki ob izdatni letalski pod- pori po obširnem naskoku s severa in vzhoda znova osvojili mesto Harkov.

Nasprotniške izgube v moštvu in orožju se še niso dale prešteti.

Hitlerjev glavni stan, 15. marca. Nemško po- veljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno po- ročilo:

Na vzhodnem bojišču so bili razen na odseku med Harkovom in Bjelgorodom samo boji majhne- ga obsega.

Mestno področje Harkova je po večini v nem- ški oblasti. Samo v jugovzhodnem delu mesta se nadaljuje še ogorčene borbe.

Zahodno od Bjelgoroda je bil nasprotnik, ki se trdovratno bori, vržen proti vzhodu. Sovjetski od- delek, ki je bil poslan v borbo v protisunk, je bil prestrežen in uničen.

Mesto Borisovka je bilo zavzeto v naskoku. V letalskih bojih, ki so se jih uspešno udele- ževali tudi slovaški lovci, je bilo pri dveh lastnih izgubah sestreljenih 50 sovjetskih letal.

Na severnem afriškem bojišču vlada mir. V južni Tuniziji na nemški lovci razkropili oddelek ameriških lovcev in sestrelili izmed 18 napadajočih letal 14 strojev. Na drugih odsekih bojišča je bilo izvojevanih še pet letalskih zmag. Oddelki bojnih letal je z dobrim uspehom napadel mestno in pri- staniško področje v Boni.

Angleške letalske sile so podnevi izvedle vo- jaško nepomembne napade na nekatere kraje ob obali zasedenega zahodnega ozemlja. Francosko prebivalstvo je imelo izgube. Sestreljenih je bilo 6 angleških letal. Preteklo noč so angleška letala priletela nad področje Vzhodnega morja, ne da bi metala bombe. Dve izmed teh letal sta bili sestre- ljeni.

Nemški tisk o angleškem izdajstvu nad Evropo

Berlin, 15. marca. s. V tukajšnjih političnih krogih živahno razpravljajo o trditvah, ki jih je zapisala angleška revija »New Statesman and Nation«, da Velika Britanija ne bo mogla dobiti te vojne brez pomoči Sovjetske Rusije in da zato nobena cena, ki bi jo Velika Britanija plačala Sovjetom, ne bo previsoka, tudi bodoče gospostvo nad Evropo ne. Tukajšnji politični krogi podčrtavajo, da Anglija, poleg tega da je dala neizpodbiten dokaz o svoji vojaški nespo- sobnosti, zaradi katere je bila primorana pro- siti za pomoč državo, katere nazori so v očitem nasprotju z angleškimi, dokazuje tudi, kako malo upošteva usodo evropskih narodov, ki jih je pripravljena nasprotno temu, kar trdi hinav-

ska propaganda iz Londona in Washingtona, iz- ročiti boljševizmu.

Tudi včerajšnje jutranje časopise se obšir- no bavi s temi vprašanji in prinaša o njih pod- vidni naslovi pomembna razmišljanja. »Bör- sen Zeitung« piše, da je angleška trditve, da je šla Anglija zato v vojno, da bi rešila malim narodom njihove pravice in svobodo, danes naj- nesramnejša laž, ki so jo kdaj koli izrekli an- gleški državniki. Da bi rešila, kar se rešiti da — nadaljuje — glasilo nemške vojske — bi bila Ve- lika Britanija pripravljena ne samo izdati male narode, ki meje na Sovjetsko Rusijo, temveč tudi svojo Evropo in njeno tisočletno omiko.

D. A. Z. pa piše, da popusti, ki naj bi jih bil Churchill pripravljen dati Sovjetski Rusiji proti Evropi, pomenijo že danes, da se je Velika Britanija povsem in končno veljavno odpove- dala tako imenovani »politiki ravnotežja sil«, ki jo je cela tri stoletja z vso neizprosno iz- vajala. Omenjeni list pripominja še, kako so Angleži pokazali bistvo svojega pojmovanja poroštev, ki so jih svoj čas dali Poljski za njeno neodvisnost, zdaj ko Moskva zahteva od polj- skega državnega stvara, da se mora odpovedati misli na ponovno ustanovitev neodvisne poljske države. Tudi Roosevelt — končuje svoja izva- janja »D. A. Z.« — misli prav tako kakor Chur- chill in je za doseg svojih imperialističnih cil- jev na drugi celini pripravljen prodati Evropo Stalinu in tretji internacionali.

Madrid, 15. marca. s. — Tukajšnji časopisi pi- šejo o članku, ki ga je objavil »Times« in ki v- nem daje Rusiji pravico, svobodno razpolagati po sedanjih vojni z ozemljem v Vzhodni Evropi, ter po- udarja londonski predlog, da se skliče angleško- rusko-ameriška konferenca, na kateri naj bi Angli- ja skušala pripraviti Združene države, katerih jav- nost nasprotuje razširjenju boljševizma, do tega, da bi dovolila in priznala razkosanje Evrope v sovjets- ki in angleška vplivna področja. V tukajšnjih kro- gih pripominjajo, da omenjeni članek »Timesa« ne samo dokazuje nesoglasja med Londonom in Wa- shingtonom glede ruskih zahtev, ki so se pokazale v zvezi s Poljsko, in ki so vedno večja, temveč tudi kaže, kako se Angleži prizadevajo, da bi dolo- čila za zdaj v sporazumu z Združenimi državami angleška in ruska vplivna področja v Evropi, in si- cer z namenom, da bi Moskvo zvezali z neke vrste pogodbo, po kateri Rusija ne bi mogla požreti vse Evrope in bi pustila Anglijo »v suhih ustih«. Dej- stvo je, — pripominjajo — da takšna domislica ni preveč duhovita, zakaj boljševizem bi v primeru zmage sam določil, kako bodo potekale njegove meje in se ne bi oziral na angleško in ameriško privoljenje ali ugovore. »Timesov« članek zgovor- no dokazuje, da bi zmaga demokracije in najbolj- šem primeru pomenila suženjstvo evropskih narod- ov pod Rusijo in Anglijo in da so bile trditve de- mokratičnih držav, ki so sprožile vojno, da bi se borile za svobodo in samoodločbo narodov, samo nova laž, zakaj evropski narodi vedo, česa se mo- rajo držati.

Dr. Göbbels o najglobljem smislu sedanje vojne

Berlin, 14. marca. s. V svojem običajnem te- denskem članku v tedniku »Das Reich« razpravlja nemški propagandni minister Dr. Goebbels pod- naslovom »Zimska kriza in totalna vojna« o raz- logih, zakaj so se sprevrgli ofenzivni nastopi na vzhodnem bojišču, ter jih stavlja v eplošni okvir dogodkov in pravi, da do teh nastopov ni prišlo slučajno, pač pa da jih je treba razlagati z nuj- nostmi, katerih pač ni mogoče pripisovati golemu naključju. Minister Dr. Goebbels v nadaljnjih svo- jih izjavah priznava, da izgube, ki so jih imele nemške oborožene sile v tej zadnji zimski krizi, kakor jo imenuje, izgube bodisi na ozemlju ali pa v orožju in, kar je najpomembnejše, v moštvu, res niso brezpomembne, vendar pa da niso tako hude, da bi bil zaradi njih ogrožen nadaljnji razvoj vo-

jaških nastopov, ki pa bodo — pravi članek — zahtevali še ne ravno brezpomembne težave. Potem dr. Goebbels govori o morali med pre- bivalstvom ter pripominja, da v nasprotju s tem, kar trdijo radijski razlagalci v sovražnih državah, nemška propaganda ni slikala pekla hujšega, kakor je v resnici, da bi a črnogledno organizirano gonjo zelektrizirala zaslepljeno civilno prebivalstvo. Raz- glasitve totalne vojne sredi zimske krize ni načrt, o katerem ni bilo rečeno, kdaj mora biti izveden, pač pa ima trajen značaj, zakaj uspehi teh neiz- mernih naporov vsega nemškega naroda se ne bodo pokazali takoj, pač pa šele pozneje. Glede tega je dobro, če pripominjamo, — nadaljuje nemški propa- gandni minister — da še daleč ni prišli čez hrib in da nas od cilja loči še dolga, zelo dolga

Dnevni in nočni napadi nemškega letalstva so bili usmerjeni na vojaške cilje ob južni angleški obali.

V noči na 13. marca so se nemški brzi čolni na morju pred alžirsko obalo spopadli s skupino angleških rušilcev. V naglem napadu s torpedi sta bila dva rušilca potopljena, dva nadaljnja pa ver- jetno uničena. Nemški brzi čolni so se nepoškodova- ni vrnili v oporišče.

»Dokazila o nasprotnikovih bedastocah«

Rim, 15. marca. s. Današnja »dokazila o na- sprotnikovih bedastocah« pravijo: Londonski radio poroča, da novi vrhovni poveljniki nemške vojne mornarice admiral Doenitz preurejajo italijanske brodovje, da bi ga postavil pod nemško nadzorstvo.

Rim, 14. marca. s. »Dokazila o nasprotnikovih bedastocah« pravijo:

Radio London: Znatno število podrejenih fa- šističnih funkcionarjev je bilo zapletenih v škau- dal, ki se nanaša na »izhodna dovoljenja«. Več ko 700 takšnih izhodnih dovoljenj iz kraljevine je bilo v zadnjih mesecih izročenih Italijanom, ki so sku- šali pobegniti iz dežele in med katerimi jih je mnogo imelo važne funkcije. Ti podrejeni funkcio- nariji so jim priskrbovali dovoljenja za denar. Večji del ubežnikov je došel v Švico. Ta val iz- seljevanja se je začel v trenutku, ko so Rommel preproli iz Tripolisa, in kaže, da se med poslov- niki ljudmi in višjimi sloji šiiri malodušje. Neka- teri »ubežniki«, ki so po zaslugi fašističnega reži- ma zaslužili mnogo denarja, so plačali do 1000 funtov šterlingov za izhodno dovoljenje.

Radio Kairo: Na področju pri Orlu je bilo ob koncu februarja ustrlelih 100 italijanskih voja- kov, ki so se uprli borbi za Nemece.

Izgube pri letalskem napadu na glavno mesto Sardinije

Rim, 15. marca. s. Dózdaž ugotovljene izgube pri zadnjem bombardiranju Cagliarija so narasle na 652 mrtvih in nekaj stotin ranjenih. Med mrtvi- mi je veliko državnih uradnikov.

Izredno državno posojilo v Španiji

Madrid, 15. marca. s. Španska vlada je pod predsedstvom državnega poglavarja med drugim odobrila zakon, ki pooblašča finančnega ministra, da lahko izda izrednih drža nih obveznic v zne- sku 4 milijarde peset. Na seji so tudi odobrili za- kon o gospodarski enotnosti ustanov ter proračune za afriški ozemlji Inai in špansko Saharo.

Vesti 15. marca

V letovišču Boca Grande na Floridi je umrl znani ameriški bankir in milijarder John Pierpont Morgan.

Podtajništvo španske Falange je izdalo knjigo pod naslovom »Besede Gaudilaca«. V njej so zbrani vsi govori generala Franca.

Madžarska je trdno združena s svojimi zavez- niki v borbi proti boljševizmu in v odlo- čnem boju za usodo Evrope, je dejal ma- džarski ministrski predsednik Tasnady Na- gy na zborovanju v Debrečinu.

Madžarska vlada je prepovedala izdelavo, na- kup in prodajo zlatih predmetov. Dragu- ljarji in zlatarji bodo morali prijaviti obla- stem vse količine zlata.

Španski vojni svet v Ciudad Realu je obsodil na smrt Ismaela Gueso Vela, ki je bil edeu od udeležencev pri umoru nacionalističnega voditelja Galva Sotela in je odgovoren še za druge zločine med državljansko vojno.

Iz Washingtona sporočajo, da je ameriška vlada razpisala novo vojno posojilo za 15 milijard dolarjev.

Nemški državni urad za kemijo je izdal od- redbo, po kateri se odslej fotografski filmi, plošče in papirji ne smejo prodajati ali porabljati v nepoklicne namene. Prav tako je prepovedano razvijanje plošč in filmov za nepoklicne namene. Izdana je bila tudi prepoved za izdelavo kopalnih soli, pred- metov iz voska, raket, zabij in sličnih stva- ri ter parfumerijskih in lepotinskih izdelkov, z izjemo zobnih past, otroškega pudra in masti za parkete.

Ekspanzijske težnje Sovjetske Rusije je potr- dil neki ruski vojni ujetnik, ki je dejal, da se na visokih solah v Moskvi uče nem- škega jezika, ker Rusija potrebuje mnogo ljudi, ki bodo dobro obvladali nemščino, češ da bodo lahko opravljali službo v novi sovjetski republiki v Nemčiji.

pot. Naša prizadevanja morajo zato biti stalna in temeljita. Naše narodne sile je treba izrabiti do skrajnih možnosti. Vedno moramo računati z zimo, tudi sredi poletja.

Dr. Goebbels se nato bavi s prizadevanji so- vrazničev propagande ter pravi, da sedanja vojna ni samo vojna z orožjem, temveč tudi živčna vojna. Tisti, ki je imel in še ima čast, udeleževati se tega epopoda za osvoboditev Evrope, mora vedeti, da je treba prevzeti tudi bremena Svoja izvajanja pa dr. Goebbels končuje s pripombo, da je najgloblji smisel sedanje totalne vojne zmaga pravica nad krivico, zmaga stvarjalnih nad razdiralnimi silami, zmaga nemaničev nad bogatini. In vprav zato — pravi na koncu nemški propagandni minister — je usojeno, da bo naša stvar zmagala.

Slovesna proslava obletnice kronanja Pija XII.

v Ljubljani

Četrto obletnico kronanja sv. očeta je Ljubljana praznovala skupno z jubilejem svojega škofa — Slovesnost v stolnici in jubilejni proslavi Katoliške akcije

Ljubljana, 14. marca.

Le ob izrednih prilikah se stolna cerkev napolni: mora biti kaj posebnega. Danes je bila napolnena. Četrtena slovesnost četrte obletnice kronanja sv. očeta Pija XII., združena s slovesnostjo ob priliki šestdesetletnega jubileja ljubljanskega vladike dr. Gregorija Rožmana je privabila ljudstvo, da je prisostvovalo slavnostnemu govoru in pontifikalni sv. maši, ki jo je opravil g. škof.

Na priznico je stopil dr. Janko Arnež, ki je g. škofu pridigal tudi na njegovi novi maši. Spregovoril je o papežu, ki slavi obletnico kronanja — o tem stebru vere in edinosti. Nič mu ni bilo treba omenjati, da isto velja tudi o vsakem škofu. Oči vseh so bile obrnjene na jubilarja — »on je škala, na kateri trdno temelji vera, samo na njem se more zgraditi prava edinost. Te pa nam je tako zelo treba.« Govornik je z mladeniško razgibanostjo vse navdušil, da so z Jezusovo besedo molili: »Da bi bili vsi eno!«

Zlasti pa je govorniku vse prisluhnilo, ko je spregovoril o zadnji avdijenci našega g. škofa pri sv. očetu. Sveti oče je takrat dejal: »Povejte Slovence, da jih ljubim in molim zanje!«

Ali je še kak narod, ki bi se mogel ponašati s tako papeževno izjavo? Sv. oče molil za naš narod in molitev Kristusovega namestnika naj nas vse bodri in vsem daje poguma.

Kako je potem med sv. mašo vsakemu zaigralo srce ob pesmi: »Ti si Peter, škala...« Vsakdo je čutil, da je ta škala za nas naš škof in z vsemu navdušenjem je zadonel po veliki cerkvi papeška himna.

Popoldne je bila v frančiškanski dvorani dokaj prisrčna proslava škofove šestdesetletnice. Priredila jo je Katoliška akcija.

Dvorana je bila slavnostno razsvetljena, nad odrom pa je bila velika slika škofa dr. Gregorija Rožmana in papeževa zastava. Mladina je z vso pristranostjo sprejela svojega nadpastirja.

Kako lepo je bilo gledati mladino, polno žestega ognja, kako pozdravlja svojega nadpastirja-očeta. Kakor dobra družina se je šla ta mladina, da ob prazniku svojega očeta izreče vse, kar ji napolnjuje dušo. S pesmijo in govori je izrazila svojo vdanost Bogu in od Njega postavljenim namestnikom. Da bi vsi slišali to mladino! Zastopnik KA, zastopnik dijaške KA, pa KA namestnik v kmečki mladici, pa zastopnik delavske KA. S kakšnim ponosom so govorili o borbah v preteklem letu, s kakšno toplino so se spominjali žrtve in s kakšnim ognjem gledajo v bodočnost. Ko gledaš to mladino, se kar umirja: nismo še v nevarnosti.

In vsi ti mladi so tako tesno povezani na svojega škofa. Ne le danes ob jubileju, tudi jutri v borbah in težavah. Njihova voščila niso bila prazna: ponudili so škofu svoje delo, in z delom bi mu radi lajšali trpljenje.

Nazadnje je spregovoril g. škof. Zahvalil se je mladini, ne za besede, ampak za vse doseženo delo. Zatrnil je, da bi niti pičice ne spremenil na metodi in delovanju KA, če bi jo moral znova začeti. In če bi se je bili spočetka vsi z ljubeznijo oprijeli, bi bilo danes pri nas drugače.

Mladina se je kar nerada razšla, tako prijetno je bilo ob skupnem občetu-škofu.

V Lichtenhurnu pa je proslavila dvojni današnji jubilej nič manj pristrano ženska KA. Tako je Ljubljana tudi letos dostojno praznovala obletnico poglavarja sv. Cerkve, obenem pa tudi jubilej svojega nadpastirja.

Retrospektivna razstava Saše Šantla odprta

Bogata razstava v Jakopičevem paviljonu prikazuje le del jubilarne delovne likovne umetnosti

Na včerajšnji jubilejni nedeljo je imela praznik tudi naša umetnost. V Jakopičevem paviljonu so včeraj ob 11 dopoldne odprli ob izredno velikem številu likovno umetnost ljubljanske občine retrospektivno razstavo ob priliki šestdesetletnega jubileja našega slikarskega umetnika in glasbenika prof. Saše Šantla. Odprtja pomembne razstave so se poleg odličnih predstavnikov naše upodabljajoče umetnosti udeležili predstavniki kulturnih in javnih institucij, med njimi podprefekt comm. David, predsednik Narodne galerije dr. Windischer in drugi.

Množica prisotnega občinstva, ki je do zadnjega prostora napolnilo vse razstavne prostore, in sodelovanje širšega kroga komorne orkestra, ki je za uvod odigral tretji stavek jubilarne suite za godalni orkester, je izredno bogato retrospektivna razstava prikaz le dela jubilarne delovne likovne umetniškega delovanja, vse to je pričalo o globoki povezanosti prof. Šantla s slovensko javnostjo, ki se je ob njegovem jubileju pridružila čestitkam Šantlovih tovarišev-umetnikov in mu izrekla zahvalo za njegovo bogato in plodonosno delo.

V imenu društva slovenskih likovnih umetnikov je čestital odličnemu jubilaru društveni tajnik prof. Šubic. S kratkimi besedami je podal jubilarov lik kot slikarja, grafika, glasbenika, skladatelja, pisatelja umetnostnih razprav, kritik in esejev ter izrek v imenu društva, ki se jubilarovim čestitkam pridružuje, še s posebno hvaležnostjo in iskrenostjo, saj je ustanovitelj, obstoj in napredek močne organizacije, ki združuje danes domala vse slovenske likovne umetnike, je dolgoletni nesebični in vztrajni trud zaslužnega predsednika Saše Šantla. Odkar se je po koncu prve svetovne vojne stalno naselil v Ljubljani, je zastavljal vse svoje sposobnosti, vse svoje dolgoletno izkušstvo, visoko izobrazbo ter odlične zmožnosti strokovnega pisca za dosedo skupnega smotnega sožitja naših umetnikov. Njegova mirna, dalekovidna osebnost, njegov plemenit značaj in izredna dobrotnost, široka razgledanost in bogata izkušstva v vseh panogah likovne umetnosti so mu pridobila v umetniških krogih tako ugledno mesto, da je mogel le on, vedno osebno pravičen in objektivni, združiti vso veliko slovensko umetniško družino in njeno organizacijo tako dvigniti, da je danes ponos našega življenja. Z enako ljubeznijo sodeluje prof. Šantel tudi v »Ladi«.

Nato je jubilaru čestital še predsednik umetniškega sveta Gojmir Kos.

Po uradni otvoritvi si je občinstvo ogledalo razstavo, ki je prerez jubilarne umetniškega udejstvovanja. Na razstavi je le del jubilarne bogatega dela. Ze bežen obisk po razstavi, o

kateri bomo še posebej spregovorili, nam prikaže velikega ustvarjalnega duha prof. Šantla. Tu najdemo dela iz obrtniških delavnic, polni gibanja in življenja, tu vidite jubilarne velike slike »Slovenski skladatelj«, ki nam predstavljajo portretno kompozicijo nenavadne razsežnosti. Dalje nam jubilar prikazuje na razstavi celo vrsto pokrajin, tu gore, v različnih značinah in svetlobnih odnosih, tam krajine z morja, tam poglede na naša lepa naselja, posebno pa še na naše glavno mesto. Prof. Š. Šantel se ne izkaže le kot slikar v olju, prav tako je mojster akvarela, a zlasti grafik, večje vse različnih tehnik, pri čemer sta mu radiranka in lesorez najljubša. Mnogo nam je ustvaril jubilar tudi na polju dekorativne umetnosti.

Opozorilo Prevoda

Ugotovilo se je, da je zmanjkalo iz paketa, poslanega občini St. Jernej (Novo mesto), 29 živiliških nakaznic za mesec marec, ki so označene s številkami od 106.972 do 107.000, a niso izpisane in so brez pečata.

Te živileke nakaznice so neveljavne, na kar posebno opozarjamo vse trgovce in gostinske obrate, ki so dolžni prijaviti pristojni oblasti vsakogar, ki bi predložil katero izmed teh nakaznic.

Ponovno opozarjamo trgovce in gostinske obrate, da ne smejo sprejemati samih odrezkov, ki so od nakaznic že odrezani.

Po kratki boleznii, previdena s tolažili svete vere, nam je v starosti 82 let umrla draga mama, babica in prababica, sestra in teta, gospa

Zofija Bernard

Na zadnji polji jo sprejmemo v ponedeljek, dne 15. marca 1943, ob 5 popoldne z Zal, iz kapelice sv. Krištofa na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. marca 1943.

Vilibald, sin — Danica, vnukinja — Franci, vnuk in rodbine: Kopetzky, ing. dr. Jeločnik, Mühlstein, Toplak

Akademiku Fr. Župcu ob obletnici mučeniške smrti

»Zahvaljen bodi, Gospod, za prvega mučenika, ki si ga blagovolil dati, ker si nam s tem dal poročilo blagoslovljenega uspeha.« (Besede dr. Gr. Rožmana.)

Jutri bo že leto dni, ko je Kajh dvignil roko na našega brata akademika Frančka Župca in ga iztrgal v najlepših njegovih letih iz vrst naših akademikov. Leto dni bo že, od kar počiva pri Sv. Križu v grobu mladi slovenski idealist, na čelni katoliški akademik Župec Franček, čigar smrt nam je dala mučenca, poročilo blagoslovljenega dela v borbi proti protinarodnemu komunističnemu delu na naši zemlji.

Zgodovinske besede našega vladike dr. Gr. Rožmana, posvečene prvima mučencema iz vrst katoliške mladine, razumemo danes še vse globlje kot takrat. »Zahvaljen bodi za ta košček zemlje, ki je posvečena z njegovo nedolžno, od bratske roke prelito krvjo. Prosimo te, ponovi tudi zdaj, kar si storil tolikokrat v zgodovini svojega kraljestva, da bo mučeniška kri vnetega apostola vzbujala vedno številnejše in vnetejše vrste apostolov, ki bodo ob svetlem zgledu našega mučenca v moči evharističnega kruha živeli s teboj povezani močno nadnaravno življenje, pripravljeni na vse žrtve, v veliki ljubezni do Tebe in v očistični ljubezni do svojega naroda, da bo zaživila mladina, ki ne bo iskala rešitve v nemoralnih zabodah brezbožnih voditeljev, ampak v Tvojih postavah in v Tvoji volji.«

In to nam je naklonila po božji volji smrt prvih mučencev, smrt kristalno čistega akademika Župca Frančka.

Jutri bo leto, ko je Gospod odločil, da mora njegovo, vse življenje zaradi dela in revščine izmučeno telo k njemu v blagoslovljeno zemljo k Sv. Križu. Njegov skromen grob nam je spomenik, ob katerem se bo zbralo vse naše ljudstvo takrat, ko bo sleherni Slovenec spoznal veličino

njegove mučeniške smrti in njegove velike žrtve za našo mladino, za slovensko vseučilišče.

Takrat, Franček, ko smo te pokopali, smo se tisoči poslovili od Tebe. Nekateri brezvestneži pa so Te še po smrti blatili, četudi so vedeli in to vedo danes še bolj, da si se žrtvoval za slovensko vseučilišče in se nisi ustrašil niti smrtnih groženj, ker si vedel, da je treba v plemenitem delu vztrajati do konca. Danes vsi vedo, da je bilo edino tvoje izdajstvo v tem, da si nam s tovariši rešil univerzo. Saj še danes, ko so skoraj v vsej Evropi vseučilišča zaprta, morejo slovenski akademiki poslušati predavanja na lastnem vseučilišču. Franček, tudi to je del tvoje zasluge.

Zahrbno so te ubili, prvega zasledovali, prvega iztrgali iz naše srede. In ti si prvi posvetil s svojo krvjo našo univerzo. Potem so pobijali naseče matere, otroke in starčke, očete in sinove. Tvoja smrt pa je odprla mnogim očem in šele po groznih nesrečah so spoznali, da so premalo cenili tvojo žrtve. In da smo danes tako močni, tako odločni in enodušni, nam je v veliki meri pripomogla tvoja žrtve, ki je bila velika in sveta. In vsak dan nam je jasnejša veličina tvoje lika, vsak dan vzvišenejša moč tvoje neustrašnosti.

Morda bo stal na hodniku naše kr. univerze tvoj spomenik. In prihajali bodo novinci in te obduvali in govorili: »Bi ti dal življenje za univerzo?« Morda bi dal roko, morda eno oko, toda življenje... In tretji bo z jasnim in odločnim glasom pristavil: »Tako zaveden in tako idealen je mogel biti samo Franček Župec.« In s svetlim spoštovanjem bodo hodili mimo tebe in neskončno ti bodo hvaležni.

Ob njegovi obletnici lahko vsi skupaj spet ponovimo besede našega vladike: »Zahvaljen bodi Bog za vso ljubezen in radost in za svetel zgled, ki si ga izžarjal iz njegove duše med vse, katere si pripeljal v njegovo družbo.«

Stota predstava »Hamleta« v Drami

Prejšnji mesec smo v naši operi proslavili jubilejno — stoto predstavo Verdijeve opere »Traviata«; včeraj pa se je temu edinstvenemu gledališkemu dogodku na našem odru pridružil še jubilej — stota predstava »Hamleta« v naši drami. Kakor pri operni predstavi, tako je tudi pri večerajši dramski predstavi vladalo zares svečano razpoloženje tako med gledališkimi občinstvom kot na odru samem; tudi včeraj je dajal cvetlični aranžma — košar nageljnov z dolgimi trakovi in lepimi vencii ter s številko 100 pred rampo — prazničen zunanji okvir.

Kako priljubljena je ta Shakespearejeva tragedija pri nas, dokazuje prav stoto predstav, kar je zelo značilno za naše gledališko občinstvo, da je to klasično umetnino vseh umetnin sprejelo za svojo — recimo v najboljšem pomenu besede — ljudsko igro, ki jo je hodilo in jo bo še hodilo ne samo gledat, temveč tudi doživljati.

»Hamleta« so od leta 1921 dajali v različnih režijah, zasedbah in prevodih, a so prav vse te različne dramske izvedbe v posameznih sezonah vedno znova in znova privlačevale pravo gledališko občinstvo. »Hamleta« v Cankarjevem prevodu in prof. Šestovi režiji je do leta 1928 dosegel 50 predstav. V novem, županičevem prevodu (tudi včerajšnja) je v režiji Cirila Debeveca bilo 13 ponovitev v letu 1933, medtem ko v naslednji sezoni znova v Šestovi režiji 19 predstav. V novi dr. Kreftovi režiji (tudi včeraj) pa je s 25 predstavami dosegla zavidno visoko število — 100!

Če pravimo, da so se včeraj v resnici prav vsi potrudili, od prvih umetnikov pa do zadnjih sodelujočih številnih študentov, ne moremo in ne smemo mimo nekaterih poudarkov: Slavko Jan sam je v danskem kraljeviču Hamletu zopet nudil izreden gledališki užitek; njegov glas, mimika in kretnje so prav njegove, umetniške hkrati. Posebno privlačnost in zanimanje pa je vzbudil včerajšnji Laert, ki ga je predstavil mladi in zelo nadarjeni igralec Jože Tiran, ter je tokrat prvi nastopil

na naših deskah po skoraj enoletni odsotnosti. V lirčnih scenah s sestro Ofelijo je bil prav bratovsko pristen in nežen, v prizoru pa, ko zahteva maščevanje in v dvoboju zopet močan, moški, ki zahteva svoje zadoščenje in pravico.

Smiselno prizorišče, ki je bilo v spremembah likovno in barvno bogato ter znana režija dr. Kreftova sta bili naravnost odlični.

Slavko Jan, Juvanov in Jože Tiran so prejeli več šopkov in daril.

Okusen cvetlični aranžma za jubilej pred odrom pa je bilo delo trdke Herzmansky.

Gledališče je bilo — kot vedno ob nedeljah in pri »Hamletu« — razproščeno in občinstvo zadovoljno. Skratka, bil je prelep nedeljski popoldan.

† Župec Anka

V Mariboru je umrla pred dnevi sestra našega mučenika — akademika Frančka Župca Anka Župec. Ob obletnici bratove smrti se spominimo v molitvi tudi nje in zalostnih staršev v Slovenski Bistrici.

Sprememba voznega reda

S ponedeljkom, dne 15. marca se na progi Kočevje—Grosuplje—Ljubljana ukine jutranji potniški vlak št. 9312; namesto njega se uvede potniški vlak št. 9312 z odhodom iz Kočevja ob 6.23 in s prihodom v Ljubljano ob 8.51. Vlak št. 9312 se bo na postaji Grosuplje križal z vlakom št. 9215 za Metliko.

Na progi Trebnje na Dol.—St. Janž na Dol. se ukinejo mešani vlaki št. 9432, 9433 in 9435. Namesto njih se uvedejo sledeči mešani vlaki:

Vlak št. 9432 z odhodom iz Trebnja ob 7.00 in prihodom v St. Janž ob 7.55; vlak št. 9436 z odhodom iz Trebnja ob 14.30 in prihodom v St. Janž ob 15.24; vlak št. 9433 z odhodom iz St. Janža ob 9.15 in prihodom v Trebnje ob 10.11 in vlak št. 9437 z odhodom iz St. Janža ob 16.35 in prihodom v Trebnje ob 17.30.

S štajerskega

Povpraševanje o stalingrajskih bojovnikih je urejeno, kakor piše »Marburger Zeitung«, sedaj takole: Vpraševalci se morajo osebno obrniti na najbližji vojaški prijavni urad, kjer izpolnijo formular, ki ga odpošlje vojaška oblast delovnemu štabu okrožnega poveljstva. Povpraševanja naravnost na okrožno poveljstvo, na delovne štabe in na druge vojaške urade niso dovoljena, ker samo motijo potek poizvedb. Ustmena ali pismena vprašanja, ki so bila že opravljena, je treba sedaj obnoviti pri bližnjih vojaških prijavnih uradih.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Odpoved prestolu.

a) Napoleon je v Fontainebleauju svetoval papežu in ga hotel celo prisiliti, da bi se odpovedal svetni oblasti. Pozneje so v istem mestu, v istem dvoru in v isti sobi države prisilile Napoleona, da se je odpovedal prestolu.

b) Napoleon je obljubil papežu, kakor hitro bi se odpovedal, letno pokojnino dveh milijonov frankov (v predlogu za sporazum iz leta 1813, člen 3). V fontainebleaujski pogodbi iz leta 1814 so se v členu 6, združene države zedinile za prav tako podporo dveh milijonov frankov, ki naj bi jo Napoleon dobival iz francoske blagajne.

c) Napoleon ni nikoli plačal papežu tistih dveh milijonov na račun odškodnine za papeško državo, ki mu jo je vzel. (Res pa je, da jih papež niti ne bi sprejel, kakor je dejansko odklonil prvi obrok.) — Tudi ob pokojnini dveh milijonov, ki so jih Napoleonu odmerili v pogodbi dne 11. aprila, ni nikoli prišla niti stotinka v roke bivšega cesarja, kateremu niso niti dovolili, da bi dobival denar od svoje matere ali od svojih bratov. (Prav tako pa je res, da tudi Napoleon ne bi sprejel odmerjene mu pokojnine. Vsaj v Longwoodu je rekel, da ne bi sprejel nikakršne vsote, pa naj bi mu jo avstrijski cesar ali ruski car ponudila še tolikšno.)

Pravo vladanja.

Napoleon je naredil vse, da bi vsilil in dal podpisati papežu sporazum, ki mu ne bi zagotovil nobene prave pravice, ampak samo nekakšen videz prava in že omenjeno letno pokojnino. In glej, kako je Napoleon po svoji brezpogojni odpovedi tožil Colaincourt: »Nedvomno trpim, toda vse drugo moje trpljenje ni nič v primeri z enim, ki vse prekaša: da sem namreč končal svojo življenjsko pot s tem, da sem podpisal pogodbo, v kateri si nisem mogel rešiti niti kake spolne niti kake duhovne koristi, kakor je ohranitev svoje zastave ali častne straže. Pač pa sem podpisal pogodbo, po kateri so mi namenili nekaj denarja!«

Zamolčani Napoleon

č) Jelnitstvo obeh papežev je trajalo nekaj nad sedem let (1798 do 1799, 1809 do 1814), tudi Napoleonovo je trajalo prav toliko (od junija 1814 do 1. marca 1815; od 15. julija 1815 do 5. maja 1821).

d) V trenutku prijema so oba papeža preiskali in oropali vseh njihovih vrednosti. Napoleona so najprej obrali sami Francozi: ko so ga poslali na otok Elbo, so mu pobrali, ne da bi gledali na pravo ali pravičnost, enajst milijonov frankov njegovega zasebnega imetja, drage kamne iz krone, njegovo znamenito namizno orodje, celo tobačnico in druge vredne predmete. Potem so ga obrali Angleži: pri izkrcanju v Bellerophonu so natančno in strogo preiskali njega in njegovo spremstvo ter zaplenili zlato, srebro in menice, ki so jih imeli.

Svoj čas so potegnili Piju VI. s prsta prstan, ki je bil znamenje papeškega dostojanstva; tudi Napoleonu so hoteli sneti znamenje njegovega vojaškega dostojanstva: po enem izmed povelj, ki jih je dobil kapitan Northumberland, je namreč moral Napoleona razorožiti.

Dogodki še izpred jelnitstva.

Ze dolgo časa pred prijemom in odgonom Pija VIII. so vsi — tudi sam papež — računali s to morebitnostjo. Papežu niso samo omenjali te nevarnosti, ampak so ga hoteli tudi rešiti in so mu nasvetovali, naj zbeži. Napoleon, ki se je prav tega bal, da bi papež poskusil ubežati, je celo zaukazal svojim vojakom, naj zasedejo vsa pristanišča in obrežne pokrajine. Papežu zvesti so naredili tudi podrobne načrte, kako bi ga rešili ali ga celo branili z orožjem. V sporazumu z angleško vlado je Ferdinand IV. s tem namenom, da bi skrivaj odtegnil papeža, poslal bojno ladjjo, na kateri je bilo nekaj sob pripravljenih za papeža in za tiste kardinale, ki bi ga hoteli spremljati. — Toda

Pij VII. je izjavil, da ne mara bežati, ampak da rajši dovoli, da ga nasilno odnesejo, kakor pa da bi samovoljno zapustil Rim.

Zato so jezuiti opremili neko ladjjo, na kateri je bilo vse osebje od poveljnika do zadnjega mornarja sestavljeno iz jezuitov, da ne bi drugih izpostavljali v smrtno nevarnost. Ko so papeža skrivaj obvestili o teh pripravah, ni sprejel niti te rešne poti.

Rimljani so se ponudili, da bi navallili na Francoze, če bi jim papež dovolil; neki bogatin je izjavil, da je pripravljen celo z oboroženo močjo petstotih mož rešiti papeža iz Kvirinala, medtem ko je nek drug obljubil, da bo zavzel Angelski grad. Toda papež je vsem nasvetoval mir in pamet, zaukazal, naj francoske vojake prijateljsko sprejmejo, priporočal vdanost v božjo voljo ter celo izjavil, da vsak, ki bi povzročil najmanjšo zmedo, krši poslušnost. Večkrat je ponavljal, da zaupa v Napoleonovo velikodušnost. In vendar vemo, kako bridko se je v tem razočaral.

Toda ista usoda je zadela tudi Napoleona.

Tudi njemu so predlagali mnogo načrtov, da bi se rešil, preden so ga vkrcali za Sveto Heleno. Tudi zanj so pripravili dvojne ladij: ena ga je čakala ob izlivu Gironde, druga je bila last nekega Amerikanca, ki se je ponudil, da ga bo tako skril, da ga Angleži ne bodo mogli najti. Tudi vojska, ki se je umikala za Loire, se je ponudila, da ga bo branila pred njegovimi sovražniki.

Toda Napoleon je zavrnil vse ponudbe za rešitev in se predal Angležem, zaupajoč v njihovo velikodušnost. Vemo, kako se je tudi on prevaral. Sam je na Sveti Heleni takole tožil: »Bil sem bedak, zagrešil sem neumnost, ko sem se izročil v roke Johna Bulla in moram zdaj požirati kroglice, ki mi jih pripravljajo.« In svojemu angleškemu zdravniku je rekel: »Vašemu narodu sem pokazal, kako sem spoštoval angleško čast, saj sem se jim izročil, čeprav sem se toliko let bojeval z njimi. Zdej na žalost vidim, da sem se motil. Vsak šolar bi bil pametnejši od mene.« Prav tako se je pritoževal tudi Antonmarchij: »Predal sem se Angležem, ker sem se mislil pri njih naseliti, in pričakoval sem častnega gostoljubja; namesto tega pa so me ne ozirale se na kakršno koli mednarodno pravo, zaprli.« To so izjave, ki zadosti jasno kažejo njegovo obupno razočaranje.

DRVARKA MARIJA

TOMAŽIC JOŽE BERANEK JOŽE

37. Sinček je rasel in tekal okrog hočkega gradiča za rumenimi letečimi listi — metulji, lovil in z rokicama skliceval na grajskem dvorišču vrabce, sinice in domače golobe, sipajoč jim rumenega ovsca.

Z drugim letom se je naučil k prvima besedama zopet dva nova besedna vzklika:

»Oče! Mati!«

In sinček je telesno rasel, da bi ga vsak oče in vsaka mati bila iz srca vesela; a kaj, ko pa je z njegovimi leti rasla tudi norost. Bil je že tri leta star, a razen prvih besed — Drvarka Marija, mati, oče — si ni mogel ničesar zapomniti in naučiti. Graščakinja je s krvavečim srcem spoznala, da je njen sinček siromahek, norček trde glave. Ko je tudi graščak uvidel, da njegov sinček s tremi leti izgovarja samo štiri besede, se je silno razjezil nad njo ter dečkom in kričal:

»Takega norca nočem imeti za sina in dediča svojega!« Materini žalosti se je pridružila še groza in strah pred možem.

38. Vsako jutro se je graščak razvnel vedno znova in graščakinja ga je vedno znova prosila in ga tolažila v grenkih solzah:

»Počakaj in potrpi! Boš videl, da se še duševno razvije, ko se mu pamet razbistri!«

On pa se ni dal pomiriti in prepričati, temveč je divjal:

»Kaj naj še čakam? Z leti bo rasla tudi njegova norost. Mar bi naj jaz trpel, da se bodo kmetje norčevali iz mene, pastirji in hlapci se krohotali moji nesreči, se posmehovali mojemu noremu sinu, zasmejovali in prezirali mojega dediča?«

Žena je jokala in ječala vsa v solzah in v skrbeči žalosti. Mož pa je divje tekal po sobani, nenadoma pograbil norega sinčka in ga sunil pred njo:

»Če nimam zdravega sina, ne maram niti tega! Ne maram ga imeti pred svojimi očmi nič več! Meni je vseeno, kaj napraviš z njim! Daj ga Drvarki Mariji!«

Nenadoma se ustavi in prekolne:

»Ali pa naj ga vzame hudič!«

Mati se je zgrudila in sinčka tesno objela.

Pet neodločenih iger — Vodi Livorno

Livorno moreta ogroziti le še Torino in Ambrosiana — Vrstni red se ni od nedelje prav nič spremenil

Včeraj so po italijanskih nogometnih igriščih odigrali prvenstvene tekme, ki gredo zdaj že h kraju. Le še pet nedelj nas loči, pa bomo imeli novega državnega prvaka; tekme v B razredu pa bodo trajale še nekaj nedelj dlje. Po tožaj pri najboljših se jasni od nedelje do nedelje bolj. Včerajšnja nedelja se je tako zavrtila, da do sedaj vodiče Livorno resno lahko ogrožata le še Ambrosiana in Torino, drugih nevarnih sotekmecev za prvaški naslov pa se je Livorno za letos znebil. Zanimivo je bilo pri včerajšnjih tekmah omeniti, da je kar pet parov igralo neodločeno. Se najslabše se je odrezal vodilni Livorno, ki je pred domačimi gledalci pustil, da mu je Tristina iz spodnjega dela prvenstvene tabele odnesla celo točko. Izgubljena točka ni toliko važna, saj ima pred nasledovalcem še cele tri točke v dobrem. — Torino je odpravil Venozio in postaja resen interesent za prvega v tabeli. — Veliko borbo med Ambrosiano in Juventusom je prva odločila v svojo korist in s tem zagotovila priložnost, da se lahko dokoplje do ponovnega naslova državnega prvaka. — Od ostalih tekem lahko omenimo še tisto v Bariju, kjer je domače moštvo odvezlo pol izkupička Genovi. — Vse tekme pa so včeraj znova dokazale, da so pari v razredu najboljših zelo izenačeni in da prav za prav med njimi ni nobene razlike. — Vrstni red od zadnje nedelje se tudi ni prav nič spremenil. vsak klub je ostal na svojem mestu, le s to raz-

liko, da so si nekateri pripisali dve, drugi pa eno točko.

Rezultati:

Torino: Torino: Venezia 3:1
Genova: Liguria: Milano 2:2
Bergamo: Atalanta: Vicenza 2:2
Roma: Lazio: Fiorentina 3:3
Bologna: Bologna: Roma 4:2
Bari: Bari: Genova 0:0
Milano: Ambrosiana: Juventus 3:1
Livorno: Livorno: Triestina 0:0.

Red po točkah: Livorno 33, Torino, Ambrosiana po 32, Juventus 29, Genova 28, Milano 27, Bologna 26, Fiorentina 25, Lazio, Atalanta po 23, Roma 20, Bari 19, Triestina, Liguria po 18, Vicenza 16, Venezia 15.

Spezia v vodstvu — Pro Patria zaostaja

Tudi v B razredu so bile vse tekme na sporedu. Od vseh treh klubov, Modene, Spezie in Pro Patrie, ki so imeli še zadnjo nedeljo enako število točk, se je Spezia še najbolj postavila. Igra je dobila, s tem obe točki in zdaj vodi s točko naskoka pred obema, ki ji sledita. Veliko tekmo med Pisto in Pro Patrio je Pisto odločila zase in se prebrinila med vodečo trojico. Tudi Napoli, čeprav je

igral neodločeno, je preskočil Pro Patrio. Nesrečen dan je imela včeraj Padova, ki je izgubila obe točki v borbi s Fanullo. Polovičen uspeh je dalje dosegel tudi Napoli v Rimu.

Rezultati:

Pisa — Pisa: Pro Patria 1:0,
Pescara — Novara: Pescara 4:1,
Savona — Savona: Alessandria 3:0,
Cremona — Cremonese: Modena 0:0,
Udine — Brescia: Udine 1:0,
Siena — Anconitana: Siena 3:0,
La Spezia — Spezia: Palermo 3:0,
Lodi — Fanfulla: Padova 2:0,
Roma — Mater: Napoli 0:0.

Red po točkah: Spezia 32, Modena, Pisa 31, Napoli, Pro Patria 30, Brescia 29, Padova 26, Fanfulla, Cremonese 25, Anconitana 24, Novara 21, Pescara 20, Udinese 19, Siena, Alessandria, Savona 17, Palermo, Mater 16.

Mars: Mladika 3:1

Tudi domača igrišča pomalem oživljajo. — Prvi so letos prišli z žogo na plan Mars in Mladika. Za Kolinsko tovarno sta moštvi odigrali prijateljsko tekmo, ki so jo Marsovci odločili z dvema goloma razlike v svojo korist. Rezultat je prevelik, saj so bili Mladikarji v igri v polju skoraj boljši, le vratarja so imeli slabega. Za bližnje prvenstvene tekme si bodo morali izbrati boljše gola, ki bo stal med drogov. Čeprav je bila tekma prijateljska, se je nabralo kar precej čez sto gledalcev. — Še dva tedna nas ločita, pa bomo gledali tudi pri nas domači prvenstveni ples.

Ljubljana

Koledar

Ponedeljek, 15. sušca: Klemen Dvořák, spoznavalec: Ludovika Marijak, sveta žena in ustanoviteljica reda.

Torek, 16. sušca: Hilarij in Tacijan, mučenca; Heribert, škof; Agapit, škof.

Obvestila

† Preč. g. Alojzij Peterlin umrl. Snoči je umrl v Leonišču preč. gospod Alojzij Peterlin, duhovnik v pokoji, ki je bival zadnji čas v zavodu Marijinih sester v Smartnem ob Savi. Na mrtvaškem odru leži v mrtvašnici Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti do torka do 8, nakar bo truplo prenešeno v cerkev Srca Jezusovega, kjer bo slovesni rekvem. Nato bo truplo prepeljano na Zale, od koder bo popoldne pogreb k Sv. Križu. Pogreb bo jutri, v torek, ob pol 3 popoldne. R. I. P.

† V soboto zjutraj je v ljubljanski splošni bolnišnici umrl po dolgi in mučni bolezni mestni trošarinski paznik v pokoji Franc Cerov. Pogreb blagopokojnika bo danes popoldne ob pol 4 iz kapelice sv. Jožefa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Naj počiva v miru! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Na pravni fakulteti sta v soboto diplomirala pisatelj g. Krivec Jože in Krejči Demitrij iz Ljubljane. Cestitamo!

Tri prekrasna dela iz komorne glasbe bo izvajal odlični Poltronierjev kvartet na svojem koncertu v sredo 17. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani. Izvedba bo odlična, saj uživa Poltronierjev kvartet največji umetniški sloves v vsej Evropi. Na koncert opozarjamo. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Sadjarška in vrtnarska podružnica Ljubljana I vabi člane, ki so naročili sadna drevesca, da pridejo ponje na dvorišče Kmetijske družbe, Novi trg 3. Obenem prosijo podružnica vse one člane, ki so s plačilom članarine v zamudi, da jo poravnajo takoj in tako prihranijo podružnici delo in sebi stroške izterjevanja.

Berite najboljši slovaški satiričen roman

»DEMOKRATI«

Spisal Janko Jesensky.

Roman je ogledalo meščanskega, zlasti uradniškega življenja.

V nekaj dneh bo izšlo najlepše delo velikega italijanskega pisatelja Fogazzara

»PESNIKOVA SKRIVNOST«

Roman je pesem ljubezni.

Pred 1000 leti, ko je vera drevnela v človeških srcih, se je Bog usmilil ljudi in jim poslal v spodbudo in za zgled sv. Františka Bernardonega iz Asizija, moža molitve in žrtve. V mladih letih je bil František veseljak. Prišlo je spoznanje in František se je posvetil Bogu. Zbral je okoli sebe tovariše in z njimi prerodil svet. — Františkovo življenje je zelo lepo dramatiziral svetovno znani Henri Cheon. Njegovo igro »Božji trubadur František« je nedavno prevedel g. prof. Miklavž Kuret. Upriporili jo bodo Veliki Františkovi križarji na praznik sv. Jožefa, 19. marca. Vstopnice dobite v predprodaji pri Sfiligiju.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Ponedeljek, 15. marca: Zaprti.
Torek, 16. marca ob 17.30: »Veliki mož«. Red Torek.

Sreda, 17. marca ob 17.30: »Jesenc«. Red Sreda.
Četrtek, 18. marca ob 17.30: »Ples v Trnovem«. Red Četrtek.

Opera:

Ponedeljek, 15. marca: Zaprti.
Torek, 16. marca: Zaprti.
Sreda, 17. marca ob 17: »Evgenij Onjegin«. — Red A.

Četrtek, 18. marca ob 17: »Janko in Metka«. — Premiera. Red Premierski.

Poizvedovanje. V zadnjem času so se našli v Drami tile predmeti. 1 boča, siva moška suknjena rokavica, etui za oboa, Lastniki dobijo predmete pri mojstru Lebnu v Drami.

Sportne vesti

V Osjeku so gledali dve tekmi, pri katerih je šlo, kakera dva kluba se bosta plasirala v finale prihodnje nedelje in kdo izmed njih bo dobil v trajno last lep pokal, ki ga je razpisal mestni župan. Včeraj je Gradjanski porazil Olimpico s 7:1 (1:1). Borovo je pa proti pričačkanju premagal Hajduka s 3:2 (2:2). — V finale prideta torej Hajduk in Gradjanski.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

»Da, to je bil ves najin pogovor,« je rekel Johnson ves obupan. »Ali morete to uganeti?«

Dik ni odgovoril. Radovedni Elk, ki je strastno želel še kaj izvedeti o Maitlandu, mu je zastavil še eno vprašanje.

»Gospod Johnson, vi ste vendar bili z njim skupaj vsa leta, ali niste ničesar na njem opazili kar bi se vam zdelo posebno sumljivo? Ali ni morda sprejemal tajne obiske? Ali niste morda vedeli, da je imel kakšen opravke z žabarji?«

»Z žabarji?« se je Johnson očividno začudil in tudi njegov glas je potrdil njegovo začudenje.

»Bog obvari! Ne! Kaj takega si niti v sanjah ne bi mogel predstavljati! O njih prav gotovo še pojma nimam! Ne! Gospod Elk, nikoli nisem kaj slišal, videl ali čital, kar bi mi sum v tej smeri potrdilo.«

»Vi ste gotovo videli poročila o skoraj vseh njegovih trgovskih transakcijah. Ali je kaj med temi transakcijami, ki bi v vas vzbujalo sum, da je Maitland imel, — ne recimo, vzemi-mo na primer z umorom gospoda Maca Leana v Dundeeju, ali z napadom na trgovca v Durbreeju, kako zvezo oz. roma, da je zaradi teh dogodkov imel

kak dobiček? Na primer, ali veste, ali rekel Johnson ves obupan. »Ali morete to uganeti?«

Johnson je zmajal z rameni. »Ne, gospod inspektor. On se je ukvarjal le s kupoprodajo nepremičnin. On ima zemljišča v Angliji, v južni Franciji in Ameriki. On je tudi igral na borzi — in še mnogo igral. Da, da, — da, da — mi smo imeli prav za prav precej veliko borzno trgovino, preden je marka padla.«

»Kaj pa mislite sedaj početi, gospod Johnson?« je dejal Dick.

Johnson je z roko zamahnil, ko da si ne ve pomagati.

»Kaj naj pa počnem, gospod,« je dejal. »Star sem skoraj 50 let; preživel sem večji del svojega življenja v eni službi in zaradi tega za precej ne-velik, kot vse, kar je zadnje čase počel.« Johnson se je Elku iz srca smilil. Kajti za moža, ki se je že bližal Abrahamovemu naročju ter je bil vse življenje le v eni službi, je bilo kaj malo verjetno, da bo mogel najti drugo. Ta možnost je bila po njegovem mnenju skoraj izključena.

45 kulacijami, dobro in skromno živeti. Toda v glavnem sem prišel sem, ja se obrnem do vas ter vas vprašam, ali ne bi morda vi vedeli, za kako majhno službo, ki bi jo lahko nastopil? Jaz bi namreč še zelo rad malo delal, najraje pa z vami.«

Dick je bil v prvem trenutku nekoliko v zadregi, kajti za gospoda Johnsona je bilo le malo možnosti dobiti kako dobro mesto. Vendar pa mu ni hotel vnaprejšnji odloči pomoči.

»Dovolite mi in mi dajte za vso zadevo nekaj dni premisleka,« mu je rekel. »Kdo pa bo odslej tajnik gospoda Maitlanda?«

»Ne vem. To je moja največja bol. Jaz sem videl neko pismo na njegovi pisalni mizi, ki je naslovljeno na gospodično Bennettovo. In sedaj si mislim, da se je morda odločil in ji ponudil službo.«

Dick skoraj ni mogel verjeti svojim ušesom.

»Kaj pa vas je privedlo do tega mnenja?«

»Sam ne vem. — — — toda nekajkrat se je stari pri meni zanimal za Ray-ovo sestro. To me je prav tako začudilo, kot vse, kar je zadnje čase počel.«

Johnson se je Elku iz srca smilil. Kajti za moža, ki se je že bližal Abrahamovemu naročju ter je bil vse življenje le v eni službi, je bilo kaj malo verjetno, da bo mogel najti drugo. Ta možnost je bila po njegovem mnenju skoraj izključena.

»Kar se mene tiče, ne verjamem, da bo gospodična Bennettova sprejela njegovo službo, če ji jo bo gospod Maitland ponudil. Prosim, povejte mi svoj naslov za slučaj, če bi vam mogel dati kako pojasnilo oizroma, če bi nujno potreboval kako vaše pojasnilo, ali če bi se našla kaka nova zaposlitev za vas.«

»Fitzroy Square šte. 431. je moj naslov,« je dejal Johnson, »in sedaj vas prosim, da mi oprostite, ker sem vas tako dolgo nadlegoval.«

Odšel je k vratom, toda ko je prišel za ključko, se je nekaj obotavljal.

»Jaz — — — imam gospodično Bennettovo zelo rad, — — — je rekel počasi. »In rad bi videl, da bi zvedela, da ni gospod Maitland še zdaleč tako slab, kot se zdi človeku na prvi pogled. Ne bi rad, da bi o meni mislil, da sem nepošten.«

»Ubogi človek!« je rekel Elk in gledal za možem, ki se je ves strl in skrušen zapuščal Dikovo stanovanje.

To je prav res hud udarec zanj. Vi bi mu skoraj izdali, da ste danes zjutraj videli Maitlanda. Jaz sem to videl ter sem bil že pripravljen, da vas prekinem. Kajti to je tajnost mlade gospodične,« je dodal Elk.

»Daj Bog, da bi vse ne bilo tako hudo,« je zavzdihnil Dik. In spet mu je prišlo na pamet, da je povabil gospoda Johnsona k zajtrku.

21.

Obiskovalec gospoda Johnsona.

Elk je bil popolnoma nujno poklican v Fitzroy Square na številko 431. V stanovanje gospoda Johnsona je bilo vlomljeno, in ko je filozof presenetil vlomilca, ga je ta udaril s težkim predmetom po glavi tako hudo, da je ta padel v nezavest.

Ko je Elk prišel v Johnsonovo stanovanje, je bil filozof že obvezan ter sedel vce bled in tresoč se na svojem stolu. V hiši je bilo nekaj stražnikov in na ulici se je nabrala radovedna in razburjena množica.

Vam je poklonil pa res lep udarec,« mu je dejal Elk in s temi besedami priznal majsterski udarec.

»Toda jako dvomim, da je bil žabar sam čeprav trdite, da se je za tega izdal. Kajti žabar ni, v kolikor se spominjam, nikoli kaj podobnega naredil svojim žrtvam.«

Elk je zelo natančno preiskoval stanovanje, in ko je prišel v spalnico, je našel v bližini odprtega okna nek garderobni listek. Listek je bil zelene barve in je potrjeval oddajo ročne torbice. Dalje je ugotovil, da ga je izdala blagajna končne postaje podzemeljske železnice.

Elk je držal listek proti luči in ugotavljal datumski žig.

Torbica je bila izročena pri blagajni že pred štirinajstimi dnevi. Elk je položil listek previdno in skrbno v svojo denarnico.

Težavne naloge oskrbovalne službe v zaledju

Junaki, ki jim nihče ne poje hvalnic in tudi malokdo ve za njihove žrtve in zatajevanja

Nemške državne železnice in avtomobili opravljajo nadsežno težavo v sedanji vojni. Šarbeti morajo predvsem za zadostno oskrbo vojske z živili in vsemi mogočimi vojnimi potrebščinami, brez katerih si ni mogoče misliti kakšnih uspehov na bojišču. Če upoštevamo ogromne razdalje, ki jih je treba prevoziti, ter nujnost stalne oskrbe vojske z živili in vojnimi potrebščinami, če potem računamo še z različnimi vremenskimi nevarnostmi, pomanjkanjem primernih prometnih sredstev in dejstvom, da tudi v zaledju nepretrgoma napadajo nemške prevoze po gozdovih skriti sovjetski oddelki — bomo pač razumeli, kako popolna mora biti organizacija prometne službe v zaledju in kako brezhibno, naravnost s preziranjem smrti opravljajo svojo službo tisti, ki so jim v sedanjih viharjih časih zaupali to velepomembno nalogo.

Možje v zaledju so često junaki, ki jim nihče ne poje hvalnic in tudi malokdo ve za njihove žrtve in zatajevanja. Noč in dan potujejo preko širnih pustih ruskih dežel in jih ne ustavijo snežni viharji in zameti ali mraz, ki ob njem zmrzuje sapa in odrenevajo udje. Potujejo, da ponesejo vojakom v prednjih bojnih črtah potrebno strelivo, živila, krmo za konje, pošto, pogonsko gorivo, opremo in sploh vse, kar potrebujejo vojskujoči se vojaški oddelki. Ceste po stopi so zmrznjene, in čež noč se odele za nekaj metrov debelo plastjo snega. Mrzla snežna burja je namella čeznje ogromne kupe snega, ki jih je treba odmetati, če hočeš dalje. Spet morajo možje, ki opravljajo svojo naporno službo v zaledju, poskakali s svojih tovornih avtomobilov, prijeti za lopato in kramp, da si utro pot skozi neizprosni led in sneg, ki se izgublja v neskončni ravnini.

Ne da bi se kdaj utrudili, sede avtomobilski vozniki za krmilom kljub silnemu mrazu, ki jim spreletava kosti in mozeg. Kakor otrpli sede na svojih sedežih in prevozijo dvesto do tristo kilometrov poti na dan vbrk vsem težavam in nevarnostim, ki jim jih pripravlja neznan svet in

tudi vbrk vsem zasedam sovjetskih oddelkov, ki preže na te prevoze. Le tu pa tam je kakšna surovo izdelana lesena baraka čisto ločena od ostalega sveta. Tu ima moštvo, ki je zaposleno pri prevozi v zaledju, priliko, da se za trenutno oddahne in si ogreje premrle ude. Često pa se zgodi, da nima časa, da bi se ustavljalo na teh samotnih postojankah sredi stepe in se mora zadovoljiti s kratkim nemirnim spanjem kar za avtomobilskim krmilom.

Toplomer kaže morda štirideset, če ne še več stopinj mraza in na deset in deset kilometrov ni nikjer nobene vasice, razvaline podirne hiše ali koč, v kateri bi se človek vsaj za nekaj trenutkov lahko ustavil, se malo ogrel in morda na hitro roko pokrepčal. Poleg tega pa sovražnikovo topništvo morda obdeluje cesto in se oglasi nenadno tudi ogenj boljševiških strelcev, ki so se bili Bog ve kje ugnezdili ob cesti in naredili zasedo. V trenutku nevarnosti mora tudi moštvo, ki opravlja prometno službo v zaledju, prijeti za puško, za strojnico ali celo za top. Često se morajo boriti s številčno daleč močnejšim sovražnikom. In vendar se kljub vsem tem skoraj nedoumljivim težavam ta oskrbovalna služba nadaljuje z naravnost neverjetno točnostjo.

Kako ogromno delo opravlja to moštvo v zaledju, naj pove samo tale primer: Ena sama divizija prevoznih avtomobilov je na primer prepeljala v štirih zimskih mesecih 1.165 ton streliva za pehoto in 14.446 ton topovskih granat. Če bi sesteli kilometre, ki so jih avtomobili te divizije prevozili v teh štirih zimskih mesecih v zaledju ruskega bojišča, bi dobili 194.451 kilometrov dolgo progo, kar je z drugimi besedami skoraj petkratna pot okrog zemlje po ravnini! A skoraj na vsakem kilometru te trde poti se je treba boriti bodisi proti naravi ali proti skritemu sovražniku. Vsak kilometer te poti pomeni nezasiščane žrtve in napore ter tihega junaštva.

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

283

Vinicij se je nato vrnil k Petroniju in mu je povedal, kaj je zvedel Nista mogla dosti govoriti, ker je bilo okoli njiju polno dvorjanov, zato sta začela gledati amfiteater.

Pogled nanj je bil čudovit. Nižji sedeži, polni senatorskih tog, so bili beli kakor sneg. Na pozlačenem balkonu je sedel Neron z ovratnico iz demantov in z zlatim vencem na glavi, poleg njega pa lepa in žalostna cesarica. Okoli njiju so se vrstili vojaški poveljniki, vestalke, dostojanstveniki, plemiči. Nad cesarjevim odrom pa je valovilo črno morje človeških glav, nad morjem pa so viseli venci iz vrtnic, lilij, bršljana in trte.

Ljudstvo je bilo bolj in bolj glasno in je nepotrpežljivo zahtevalo, naj se igre začne. Ko je mestni prefekt dal znamenje z robcem, je iz tisoč in tisoč grl v gledališču zadonel odobravalni glas: »Aaaa!»

284

Igre so se začele z nastopom »andabatov«, borilcev, ki so imeli na glavi čelade brez odprtine za oči. Posebni prigajanci, »mastigofori« so borilce z dolgimi vilami rinili drugoga proti drugemu, ljudstvo pa jih je skušalo zmešati in zavesti s tem, da jim je kričalo, kam naj se obrnejo, da bodo dobili nasprotnika. Če sta se borilca dobila, sta si podala levico, da bi se ne mogla več izgubiti, potem pa sta se začela boriti na življenje in smrt. Ko je kateri padel in ga je nasprotnik dobil podse, je vzdignil prste v znamenje, da prosi, naj se ga gledalci usmilijo, zakaj od njihove milosti je bilo odvisno, ali bo ostal živ ali ne. A ker je bilo šele v začetku, so ljudje bili še krvoločni ter so vsi obračali palce navzdol — znamenje, da hočejo borilčevu smrt. In nasprotnik ga je zaklal.

nim potopom. Nek ladjedelničar pa se je baje tudi že ponudil po časopisu, da je pripravljen zgraditi za sranka in njegove somišljenike barko, ki bi lahko kljubovala vsem, tudi še tako silovitim morskim viharjem.

Cvetlični zdravnik

Iz Budimpešte pišejo: Nek budimpeštanski botanik se je lotil novega poklica, ki mu je v razmeroma kratkem času prinesel precej slave in ugleda, poleg tega pa tudi še lep zaslužek.

Bil je tisti madžarski botanik že nekaj časa brez vsakega posla, in da bi na nek način preganjal dolgčas, se je posvetil delu, ki ga je že od nekdaj nadvse veselilo, namreč zdravljenju rastlin, ki so zbolele na kakršni koli bolezn. Vedno več njegovih prijateljev in znancev je začelo prihajati k njemu s prošnjo, naj jim ozdravi to

ali ono rožo, in kmalu je število njegovih strank tako naraslo, da mož res ni mogel vsega dela več opravljati kar brezplačno. Sklenil je zato, da bo odslej vsako »ordinacijo« tudi zaračunal. Res je to storil, a ljudje se tega niso zbal, pač pa so še vedno prav tako pogosto prihajali k njemu s svojimi bolnimi rožami.

V kratkem času se tako ta iznajdljivi Madžar ni samo iznebil moreče brezposelnosti, pač pa prišel tudi do precej lepega zaslužka, pravijo da celo boljšega, kakor pa ga ima marsikak zdravnik za človeške bolezni. Danes se vsa Budimpešta obrača nanj kot na edinega »cvetličnega« zdravnika na vsem Madžarskem. Na tem polju je on brez dvoma doslej največji strokovnjak.

Brezove metle kupite pri Gospodarski zvezi v Ljubljani Bleiweisova cesta št. 29.

Dosedanja pomoč Amerike zavezniškim državam po zakonu o posojanju in dajanju v najem

Buenos Aires, 13. marca. s. — V zvezi z zakonom o posojanju in dajanju v najem, čigar obelutnice so slavili v Washingtonu, se je zvedelo, da je Stettinius, ki je bil dobil nalogo skrbeti za pravilno izvajanje tega zakona, včeraj izjavil, da je Amerika doslej poslala svojim »zaveznikom« v pomoč že za 9 milijard 632 milijonov dolarjev (2 milijardi 408 milijonov šterlingov) blaga. V poročilu, ki se nanaša na trimesečno dobo veljavnosti tega zakona, je podobno povedal, da je do 1. marca poslala blaga v vrednosti 1 milijarde 977 milijonov dolarjev (494 milijonov funtov šterlingov). Od celotne pomoči, poslana v drugem letu veljavnosti omenjenega zakona, je šlo 38% v Veliko Britanijo, 29% v Rusijo, 15% na Srednji Vzhod in v Afriko, 14% v Avstralijo, v Novo Zelandijo, na Kitajsko

in v Indijo, 4% pa na druga področja. Vrednost blaga, ki ga je poslala Amerika v pomoč posameznim državam, je naslednja: Veliki Britaniji za 4 milijarde 430 milijonov dolarjev, Rusiji za 1 milijardo 825 milijonov, na Srednji Vzhod in v Afriko za 1 milijardo 573 milijonov, v Avstralijo, na Novo Zelandijo, na Kitajsko in v Indijo za 1 milijardo 314 milijonov, na ostala področja pa za 459 milijonov dolarjev, skupno torej za 9 milijard 632 milijonov dolarjev.

Iz tega poročila se jasno vidi, da je Amerika poslala največjo pomoč v Anglijo in v Afriko in da šele za tem prideta boljševiška Rusija in Čankajškova Kitajsko. Največ zalog — izpričuje Stettinius — je požrla vojna na Sredozemlju, kjer je Italija vezala največ sil obeh demokratskih držav.

Čuden prerok se je pojavil na švedskem

Edinstven oglas: Takoj in poceni vam naredim splav, s katerim se lahko rešite pred vesoljnim potopom

Te dni se je na ulicah švedskega mesta Aalborg pojavil mladenič nenavadne zunanosti. Predvsem so padli v oči njegovi čudovito dolgi lasje, tako da res ni čudno, če so ga nekateri smatrali za umetnika. Poročilo iz Stockholma pripominja, da je bil ta mož podoben samemu preroku Danielu. Ni pa ta mladi čudak zbudil med Aalborgžani preveč velikega navdušenja, pač pa jih celo hudo razburil, češ tako resni časi so zdaj, pa uganja takšne burke, kakor bi se delal norca iz vsega sveta. Brž so mu celo zagrozili, da ga bodo prepleli, če se hitro ne odstrani. Pravijo, da se je mož sprico takšnih groženj slednjič moral zateči v varstvo policije.

Toda to res ni bil »prerok« in je njegova slava v Aalborgu za nekaj časa zatemnela. Kmalu pa se je pojavil v nekem drugem švedskem mestu, v Ringstedu, kjer je nadaljeval s svojimi prerokovanji. Oznanjati je prišel ljudstvu, da bo priplula Nočotova barka in bo vzela na krov vse verne ljudi. Govoril je baje tako prepričljivo, da je bilo med ljudmi vedno več takih, ki so njegovim »prerokim« besedam verjeli.

Mož ima, pravijo, danes okrog sebe že peščico svojih vernih učencev, in poročilo iz Stock-

holma pripominja, da se mu je v Ringstedu celo posrečilo pregovoriti lastnico nekega penziona, da je odslavila vse svoje stranke ter tako naredila prostor zanj in za njegovo učence.

Brž je tega svojevrstnega moža staknil tudi neki švedski časninar in ga prosil za razgovor. Ko je stopil v njegovo sobo ga je »prerok« gledal naravnost v oči ter ga takole nagovoril: »Kdo si? Si eden od naših? Časninar mu je odgovoril, da je urednik nekega časopisa in da je prišel k njemu s prošnjo, naj mu kaj pove za časopis.

»Nočes me razumeti, ne, ti me nočes razumeti!« je vzklinal »prerok«. Vendar pa je časninarju le nekaj povedal.

Časninar ga je nato vprašal: »No, povejte mi še to, kako boste živeli do maja?« Ob tem nepričakovano vprašanju se je »prerok« nekoliko zamislil, potem pa odgovoril: »Pravičnik živi od vere.«

S prerokbami tega mladega Šveda pa se skušajo nekateri na svoj način okoristiti. Tako je nek mizar dal preteklo sredo (omenjeni »prerok« je namreč oznanjal, da bo konec sveta že čez dva dni, t. j. v petek) tale oglas: »Takoj in poceni vam naredim splav, s katerim se lahko rešite pred vesolj-

TONE GLAVAN:

Zemlja je zadihala

Ali bi najel novo dekle. Dolgo je premišljal, a tega ženi ni omenil. Ona bi mu kratko in malo odbila ter rekla: »Ne...« Toda dobro mora premisliti. Zena ne more delati vsega. Nanjo pridejo samo lažja dela: kuhanje, krmljenje prašičev in molža. Na njivah ne sme delati. Lahko ji škoduje premočno sonce, nestalno vreme in napor, ki ni tako majhen... Pepa pa tudi ne zmore vsega. Res, pridna je, nič se ne more pritoževati, a nikakor ne more zahtevati več, kakor more napraviti. Jože pa se bo že tako pretegnil. Najbolje bo, da najame dekle. Kaj denar! Vendar, tudi to je važno... Začel je računati. No, pretil bi se že in tudi zadolžiti bi se mu ne bilo treba, a prihraniti bi ne mogel toliko. Pa vendar! Kaj pa ti velja takale dekla. Nekaj več daš v lonec, pri trgovcu vzameš več blaga in stvar je v redu. No, lon pa tako ni velik, da bi si moral zavoljo njega beliti glavo. Enega prašiča bo na jesen več prodal in še kaj, če bo to premalo. E, ni vrag, da bi ne zmoget, saj je še kaj več! Torej, stvar je v redu! Poiskal bo dekle in se zmenil za lon.

Sele ko se je odločil, je povedal Minki. Branila se je, a menda samo zaradi lepšega.

»Saj ne zmoremo,« ji je dokazoval.
»Kaj ne! Saj garamo kakor živina.«
»Že, že. Ampak delo kljub temu zastaja. Najel bom, pa je.«
»Kakor veš, Boštjan.«
»Dobro sem premislil. In tudi na otroka sem mislil.«
Minka ni zinila nobene več.
»Kaj misliš, katero bi vzel? Ti kaj veš?«
Zena je nekoliko pomislila.
»Ti,« je dejala po kratkem premisleku, »Kravcarica bi dala svojo

Mano, čisto je že dorasla, močna in pametna punca je, nič nimam čeznje.«

»Hm, tudi jaz ne. Kaj pa, je dobra delavka?«

»O, tisto pa!«

Boštjan je povprašal pri Kravcarici, ki je bila takoj voljna. Pobotala sta se še za lon, za gvant in čizme.

»Pa da je ne boš preveč priganjal. Saj sama ve, kako je treba.«

»Brez skrbi. Pretegniti se ji ne bo treba.«

Naslednji mesec je nastopila službo. Jože in Pepa sta si vsaj malo oddahnila.

Včasih je morala Minka leči. Boštjana je zaskrbelo. Delo je zamenjarjal, postajal sam ob kozolecu ali pa po vse ure prečepel pri ženi, ki je bila videti brezskrbna in vesela. Nič ni trepetala pred bolečinami, ki jo še čakajo. Da so grozne, je vedela in sklepala iz materinega pripovedovanja. Ne, nič ne bo jokala. Ko jo bo najbolj bolelo, se bo smejala in se šalila. Saj materinstvo je vendar nekaj lepega, vzvišeneja in vselej. Kadar je videla moža žalostnega in vprašujočega, se mu je vselej nasmehnila.

»Čemu si žalosten, Boštjan?« ga je nekoč pobarala.

Napravil je vesel obraz.

»Saj nisem. Samo tako se ti zdi.«

»Ne, ne, nekaj te tare. Morda te jaz skrbim?«

Prikimal je in sedel k njej na posteljo.

»Nikar, Boštjan, nikar. Vse bo šlo lepo po sreči in otroček se ti bo smejal. Veš, smejal se ti bo, ker si bolj otročji kot on sam.«

Pobožala ga je po licih.

»Misliš?« je bil negotov.

»Vem. Veliko molim. Tudi ti daj, da bi nama dal Bog lepega otročka. Kaj hočeš: fantka ali punčko?«

O, kajpak fantka! Vsak gruntar je vesel, če je prvi fant, ki bo pozneje, ko doraste, prevzel vajeti v roke. Če je punca, no, kolne ravno ne, vesel je pa res ni preveč. Drugi kažejo nanj s prsti, češ punco imaš, na fanta boš lahko še čakal, fantje so dražji...

»Fantka,« je dejal. »No, pa tudi punčke se ne bom branil, če bo punčka. Veš, da ne boš žalostna, če bo punčka.«

Zena se mu je smejala.

»Kako bi ti rada povedala, kateri bo, pa tudi sama ne vem. Take modrosti nam Bog ni dal. Ampak, veš, kar čutim, da bo fant.«

»Kako to?« se je Boštjan razveselil.

»Tako brca, da me kar boli.«

Morala sta se smejati.

»Le počaka naj, tako mu bom ušesa navil, da me bo pomnil za vse življenje. Kaj se to pravi, svojo mamico bratiti! Ti hvaležnost ti takat!«

»Kaj veš! Morda me bo pa pozneje klel,« je dodala resno.

»Kako to misliš?«

»Me ne razumeš?«

»Ne, res ne,« se je mož zamislil.

»Ali nisi še nikdar slišal, da je kdo klel svojo mater, ker ga je rodila?«

Boštjan je mislil. O, da to je mogoče. Včasih pride nanagloma človeku nekaj v sree, da bi vse prekel in opsoval. Jezi se na očeta, ki ga je spočel, ga preklinja, da se v grobu obrača, in mater kolne, ker ga je rodila, da mora sedaj živeti in trpeti. To se celo večkrat zgodi, posebno takrat, ko je človek nesrečen. Da, tudi Boštjan sam je bil tak. Takrat, ko je bil v Ameriki...

»Sem že slišal,« je odgovoril čez čas. »Imaš prav.«

Moral je vstati. Kar neka sila ga je gnala od žene proč. Njene oči so bile kakor vest, v njih je videl oči svoje matere, ki jo je na ta način tolikokrat žalil, psoval in klel. Odšel je brez besede iz hiše.

»Kam greš?« je žena klicala za njim s slabotnim glasom.

Boštjan je bil že daleč.

Drugi dan proti večeru je Minka povila zdravega fantička. In jokal je, ko je ugledal svet in soljudi okrog sebe. Potem se je držal moško, sila modro in učno.

»Lej ga no, Boštjan!« ga je poklicala Znidarica, ki je bila tudi vaška babica. »Svojega sina pogledaj, boš videl, kakšen fant je.«

Boštjan je kakor obseden plaval v hišo. Minka ga je opazovala izpod oči.

»Kje je?« je bil neveren.